
**ONZE DEMOCRATISCHE
RECHTSSTAAT VALT OF
STAAT MET DE WIJZE
WAAROP ZIJ ZICH OP EEN
GELIJKE MANIER
VERHOUDT TOT ALLEN DIE
ZICH IN NEDERLAND
BEVINDEN. HIERBIJ
KUNNEN WE ONZE MATE
VAN BESCHAVING ALS
SAMENLEVING AFMETEN
AAN DE MANIER WAAROP
WIJ GEMARGINALISEERDE
GROEPEN
(GELIJK)BEHANDELEN EN
BESCHERMING BIEDEN**

Datum: 28 april 2021

Onderwerp: Voorstellen voor het tegengaan van institutioneel racisme en discriminatie

Geachte formateurs,

Met deze brief willen wij, als coalitie van diverse gemeenschappen in Nederland, een krachtig en gezamenlijk signaal afgeven over de noodzaak om de strijd tegen institutioneel racisme en discriminatie een centrale plaats te geven in het komende regeerakkoord en in de noodzakelijke verbetering van de veelbesproken bestuurscultuur in Nederland.

Sinds 1 juni 2020 zijn er meer dan 60.000 mensen de straat op gegaan om tijdens Black Lives Matter (BLM) NL-protessen solidariteit te tonen met slachtoffers van racistisch politiegeweld en anti-zwart racisme in Nederland en in de VS. De verschillende demonstraties in Nederland hebben ertoe geleid dat er zowel nationaal als lokaal meer aandacht is voor institutioneel racisme en discriminatie. Hierdoor heeft het maatschappelijk debat over racisme en discriminatie een nog hogere vlucht genomen. Het belang daarvan moge helder zijn: het kindertoeslagenschandaal bij de belastingdienst en het etnisch profileren door de politie zijn slechts twee voorbeelden die laten zien hoe beleid op discriminerende wijze is ingericht en werd uitgevoerd. Echter, antizwart racisme, antimoslim racisme, anti-Aziatisch racisme, antiziganisme, antisemitisme en racisme tegen migranten en vluchtelingen uit Midden- en Oost-Europa, Afrika en/of landen met een moslimmeerderheid is niet iets van de laatste jaren en het gaat niet om losstaande incidenten. Sterker nog, er is een groeiende trend in het aantal gemonitorde racistische en discriminerende incidenten, welke slechts het topje van de ijsberg zichtbaar maken.

Institutioneel racisme is een systeem van dominantie dat institutionele uitsluiting en/of structurele ongelijke behandeling teweegbrengt van (vermeende) individuen, groepen, eigendommen, instellingen, instituties, hun geloofsleer en/of (religieuze) voorzieningen op basis van ras, huidskleur, etniciteit, cultuur, land van herkomst, nationaliteit, religie en/of levensbeschouwing. Het is verankerd in ons denken en taalgebruik en komt ook tot uiting middels (fysieke, verbale en psychologische) daden van geweld, intimidatie en bedreiging.

Racisme manifesteert zich op drie niveaus die met elkaar verbonden zijn:

- **Burgerlijk:** interacties tussen individuele burgers in het publieke domein en privédomein. Hieronder kunnen gewelddadige handelingen vallen en uitingen van haat en afkeer. Denk hierbij aan de aanvallen op en bedreigingen jegens moskeeën en synagogen, het intimideren en bedreigen van Aziatische-Nederlanders naar aanleiding van de COVID-19 epidemie en bedreigingen en scheldpartijen tegen de anti-zwarte piet demonstranten;
- **Institutioneel:** een systematisch en hiërarchisch onderscheid tussen (groepen) burgers op basis van hun vermeende ras, huidskleur, etniciteit, cultuur, land van herkomst, nationaliteit, religie en/of levensbeschouwing. Hierbij kunnen we denken aan discriminatie op de arbeidsmarkt, onderwijs, woningmarkt en in beleid en wetgeving zoals we zien bij het verbod op gezichtsbedekkende kleding (boerkaverbod), etnisch profileren en het toeslagenschandaal;
- **Politiek:** ras, huidskleur, etniciteit, cultuur, land van herkomst, nationaliteit, religie en/of levensbeschouwing inzetten als instrument in politieke retoriek om stemmen te winnen, te pleiten tegen (varianten op) 'omvolking', oproepen tot discriminatie, haat en afkeer, tot aan oproepen tot collectief geweld aan toe. Denk hierbij aan de uitlatingen van Wilders over 'minder Marokkanen', de anti-rechtsstatelijke programma's van sommige politieke partijen die neerkomen op het ongelijk behandelen van Nederlandse burgers op basis van hun geloof (islam) en afkomst, en racistische en antisemitische uitlatingen en het vergoelijken daarvan bij Forum voor Democratie;

Daarnaast hebben burgers met een migratieachtergrond te maken met meerdere vormen van uitsluiting, racisme en/of discriminatie op basis van verschillende assen van hun identiteit. Denk hierbij aan gender, seksuele geaardheid, gezondheid, leeftijd en inkomen.

De erkenning door demissionair Premier Rutte dat ook Nederland te maken heeft met systemisch racisme was en is een belangrijke stap voorwaarts. Het heeft het besef doen groeien dat ook in Nederland racisme en discriminatie in de weg staan van gelijkwaardigheid, rechtvaardigheid en inclusie. De nieuwe regering heeft dan ook meer dan ooit de plicht om dit om te zetten naar daadkrachtig, normstellend en normbewakend leiderschap. Leiderschap dat zich vertaalt in een heldere boodschap met concreet beleid waarbij juist ook de uitvoering scherp wordt gemonitord.

Wij pleiten voor een integrale aanpak en beleid om institutioneel racisme en discriminatie tegen te gaan, langs de volgende drie pijlers:

- **Gelijkwaardigheid:** gelijke kansen voor Nederlanders met een migratieachtergrond om deel te nemen aan alle facetten van de Nederlandse samenleving en in alle maatschappelijke sectoren;
- **Rechtvaardigheid:** het wegnemen van obstakels en uitsluitingsmechanismen voor Nederlanders met migratieachtergrond binnen publieke en private organisaties in de samenleving;
- **Representatie:** een afspiegeling zijn van Nederlanders met een migratieachtergrond in alle lagen (en met name de top) van (semi)publieke en private organisaties waarbij hun perspectieven geïntegreerd worden bij het tot stand komen van, uitvoeren en controleren van beleid.

Als coalitie stellen wij voor om de volgende acties en maatregelen in het regeerakkoord op te nemen:

1. De regering maakt **gelijkwaardigheid, rechtvaardigheid, representatie en inclusie in de samenleving** centrale uitgangspunten van het regeerakkoord en de verbetering van de bestuurscultuur;
2. Het **toetsingsverbod** als bedoeld in artikel 120 van de Grondwet **wordt opgeheven**. Constitutionele toetsing van wet- en regelgeving en van (uitvoering van) beleid, van het regeerakkoord (landelijk) en van coalitieakkoorden (gemeentelijk) moeten verankerd worden in de Grondwet (zie hiervoor ook het pleidooi van de Raad voor de rechtspraak, [zie link](#));
3. Er komt een **Nationale Coördinator tegen Discriminatie en Racisme** (NCDR). Deze Coördinator geeft leiding aan een onafhankelijke organisatie die gevraagd en ongevraagd onderzoek kan doen en advies kan geven over racisme en discriminatie binnen (semi)publieke en private organisaties. Hierbij met extra aandacht voor antizwart racisme, antimoslim racisme, anti-Aziatisch racisme, antiziganisme, antisemitisme en racisme tegen migranten en vluchtelingen uit Midden- en Oost-Europa;
4. Er komt een **Deltaplan tegen Discriminatie en Racisme** waarbij onder andere Nationale Politie, OM, College voor de Rechten van de Mens, anti-discriminatievoorzieningen, Nationale Ombudsman, arbeids- en onderwijsinspectie, onderwijsinstellingen, gemeenten, media en andere relevante partners betrokken worden;
5. De **anti-discriminatievoorzieningen worden hervormd** zodat zij onafhankelijk, beter geëquipeerd, integraal en uniform hun taken uit kunnen voeren. Hierbij sluiten we ons volledig aan bij alle aanbevelingen hierover uit het Zwart Manifest ([zie link](#)) vanuit de BLM-beweging en uit het Manifest tegen Islamofobie van onder andere het Collectief tegen Islamofobie en Discriminatie ([zie link](#));
6. **Registratie van racismegronden** op basis van antizwart racisme, antimoslim racisme, anti-Aziatisch racisme, antiziganisme, antisemitisme en racisme tegen migranten en vluchtelingen wordt bij de politie, OM, anti-discriminatievoorzieningen, College voor de Rechten van de Mens, gemeenten en andere relevante partners mogelijk gemaakt;
7. **Etnisch profileren wordt strafbaar gesteld**, en negatief geladen / geautomatiseerde risicoprofielen en/of risicomodellen mogen niet langer gehanteerd worden bij opsporing, handhaving en uitvoering van beleid. Verschillende politieke partijen hebben tijdens de verkiezingscampagne hier ook een stembusakkoord over gesloten. Er komt extra aandacht voor digitalisering en algoritmen die door de overheid gebruikt worden en voor de vormen van etnische profilering die daarin verwerkt zijn;
8. De regering stelt **concrete en meetbare doelen op culturele diversiteit** binnen alle lagen (en met name de top) van (semi)publieke en private organisaties;
9. Etnisch-culturele minderheden en andere groepen die slachtoffer zijn van institutioneel racisme en discriminatie worden **betrokken bij en krijgen inspraak in** het vormgeven, tot stand brengen van, uitvoeren en controleren van het hierboven genoemde Deltaplan, en de NCDR;
10. De regering voert het initiatiefwetsvoorstel van Christenunie en Groenlinks uit waarin de maximale **straf voor overtredingen en misdrijven met een discriminatoir en groepsbeledigend aspect** verhoogd wordt;
11. De regering komt met een **officiële en onomwonden erkenning van wandaden** tegen bepaalde bevolkingsgroepen gepleegd uit naam van of met medeweten van de Nederlandse overheid. Erkenning van onrechtvaardigheid is onderdeel van gelijkwaardigheid in een diverse samenleving.

Het aankomende regeerakkoord is dé kans om gelijkwaardigheid, rechtvaardigheid en representatie als fundamente van een inclusieve Nederlandse samenleving te onderstrepen en institutioneel racisme en discriminatie definitief uit te bannen.

Hoogachtend,

Initiatiefnemers

Comité 21 Maart

Zwart Manifest

Collectief tegen Islamofobie en Discriminatie

Meld Islamofobie

Oy Vey Acts

S.P.E.A.K.

Pan Asian Collective

EMCEMO

Refugee Millennial

Stichting Maruf

Woonwagengbelangen

Controle Alt Delete

IZI Solutions

Links uit de tekst

<https://www.rechtspraak.nl/SiteCollectionDocuments/aanbevelingen-kabinetsbeleid-rechtspraak.pdf>

<https://zwartmanifest.nl/hervorming-adv/>

https://collectieftegenislamofobie.nl/?page_id=2986

